

Datganiad ar Gaethwasiaeth fodern a masnachu pobl

Crynodeb

Mae caethwasiaeth modern yn drosedd ac yn ymyriad â hawliau dynol sylfaenol. Mae iddo lawer ffurf, megis caethwasiaeth, caethwasanaeth, gweithio gorfodol a gweithio trwy orfodaeth, a masnachu mewn pobl. Yr hyn sy'n gyffredin rhyngddynt yw bod rhyddid unigolyn yn cael ei amddifadu gan unigolyn arall er mwyn ymwela arnynt, yn bersonol neu fasnachol.

Rydym wedi ymrwmo i wella ein harferion ar gyfer gwrthsefyll caethwasiaeth a masnachu pobl. Er mwyn cyflawni hyn, rydym wedi ymrwmo i ddeall risgiau caethwasiaeth modern a sicrhau nad oes caethwasiaeth modern yn ein busnes ein hunain nac yn ein cadwyni cyflenwi.

Yn unol â gofynion Deddf Caethwasiaeth Modern (2015), drafftiodd y Brifysgol ddatganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31/07/2018.

Datganiad Prifysgol Aberystwyth ynghylch Caethwasiaeth Modern a Masnachu Pobl

RHAGARWEINIAD GAN GYNGOR Y BRIFYSGOL

Mae caethwasiaeth modern yn drosedd ac yn ymyriad â hawliau dynol sylfaenol. Mae iddo lawer ffurf, megis caethwasiaeth, caethwasanaeth, gweithio gorfodol a gweithio trwy orfodaeth, a masnachu mewn pobl. Yr hyn sy'n gyffredin rhyngddynt yw bod rhyddid unigolyn yn cael ei amddifadu gan unigolyn arall er mwyn ymwela arnynt, yn bersonol neu fasnachol.

Rydym wedi ymrwmo i wella ein harferion ar gyfer gwrthsefyll caethwasiaeth a masnachu pobl. Er mwyn cyflawni hyn, rydym wedi ymrwmo i ddeall risgiau caethwasiaeth modern a sicrhau nad oes caethwasiaeth modern yn ein busnes ein hunain na'n cadwyni cyflenwi.

Gwneir y datganiad hwn yn unol â gofynion adran 54(1), Deddf Caethwasiaeth Modern 2015, a hwn yw ein datganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31/07/2018.

STRWYTHUR SEFYDLIADOL

Yn unol â Siarter Brenhinol Atodol Prifysgol Aberystwyth, y Cyngor yw "prif gorff llywodraethu'r Brifysgol" ac mae'n gyfrifol am "bennu cyfeiriad strategol y Brifysgol ac am weithrediad materion ariannol a gweinyddol y Brifysgol yn ogystal ag agweddau eraill, yn unol â'i hamcanion".

Yr Is-Ganghellor, sef prif swyddog academaidd, gweinyddol a chyfrifo'r sefydliad, sydd â'r cyfrifoldeb am reolaeth weithredol feunyddiol y Brifysgol - ac er y bydd yn cadw arolygaeth strategol gyffredinol, bydd hefyd yn dirprwyo nifer o swyddogaethau gweithredol i'r swyddogion priodol.

EIN CADWYNI CYFLENWI

Mae'r Brifysgol yn gwario dros £27m ar nwyddau, gwasanaethau a gwaith heblaw am gyflogau. Cyflawnir ei hanghenion mewn ffordd sy'n sicrhau gwerth am arian ar sail bywyd cyfan, gan greu budd nid yn unig i'r sefydliad ond hefyd i'r gymdeithas a'r economi, a hynny trwy wneud cyn lleied â phosibl o niwed i'r amgylchedd.

Yn fras, mae cadwyni cyflenwi'r Brifysgol yn dod o dan bump o brif gategorïau, sef:

- Nwyddau traul a chyfarpar labordai
- Adnoddau Llyfrgell

- Gwasanaethau Proffesiynol
- Cyfarpar a Gwasanaethau TGCh
- Nwyddau, Gwasanaethau a Gwaith yr Ystadau

Y prif categorïau lle mae peryglon perthnasol yw nwyddau swyddfa, nwyddau traul labordai, cyfarpar TGCh, a rhai o wasanaethau'r ystadau, er enghraifft gwasanaethau glanhau a ddaw o ffynonellau allanol o bryd i'w gilydd.

Mae Prifysgol Aberystwyth yn aelod o Gonsortiw Pwrcasu Addysg Uwch Cymru (HEPCW). Mae'r Consortiw yn gweithio'n effeithlon ochr yn ochr â'r consortia pwrcasu cyfatebol i brifysgolion Prydain a grwpiau cenedlaethol, ac mae ganddynt berthynas flaengar a llwyddiannus rhyngddynt a'i gilydd.

Mae'r rhaglen cyd-gontractio yn darparu portffolio cydweithrediadol cynhwysfawr ac aeddfed, sy'n cynnwys rhai o'r categorïau risg uchel a restrir uchod.

Mae mwyfwy o'n cyflenwyr yn y categorïau risg uwch hyn wedi ymrwymo i God Sylfaenol y Fenter Masnachu Foesegol (Ethical Trading Initiative) ac mae'r prifysgolion sy'n rhan o Gonsortia Pwrcasu Prifysgolion Prydain yn gweithio i sicrhau bod y cyflenwyr sy'n weddill yn y categorïau hyn yn ymuno â hwy. Seiliwyd Cod Sylfaen yr ETI ar gonfensiynau'r Sefydliad Llafur Rhyngwladol ac mae'n god a gydnabyddir yn rhyngwladol, sy'n mynnu:

1. Bod cyflogaeth yn rhywbeth i'w ddewis yn rhydd;
2. Y dylid parchu rhyddid i ymgysylltu a hawl i gydfargeinio;
3. Bod amodau gwaith yn ddiogel a glanwaith;
4. Na ddylid defnyddio plant i wneud gwaith;
5. Dylid talu cyflog byw;
6. Nad yw oriau gwaith yn ormodol;
7. Na ddylid gwahaniaethu ar unrhyw sail;
8. Y dylid darparu gwaith rheolaidd; a
9. Na chaniateir triniaeth lem nac annynol.

Cyfarpar TGCh

Mae Prifysgol Aberystwyth yn rhan o nifer o gytundebau pwrcasu cydweithrediadol yng nghyswllt cyfarpar TGCh.

Trwy'r cytundebau pwrcasu cydweithrediadol hyn, mae'r Brifysgol yn cefnogi egwyddorion *Electronics Watch*, sef mudiad monitro annibynnol sy'n gweithio i ennill parch i hawliau gweithwyr yn y diwydiant electronig byd-eang, trwy gyfrwng pwrcasu cyhoeddus cymdeithasol-gyfrifol yn Ewrop. Rydym yn cydweithio â'n cyflenwyr contract i weithredu ac ymrwymo i drefniadau newydd o fonitro lle mae codau ymddygiad corfforaethol a pholisïau ac arferion archwilio cymdeithasol yn methu o ran tryloywder ac effeithlonrwydd.

EIN POLISÏAU YNGLŶN Â CHAETHWASIAETH A MASNACHU POBL

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau nad oes caethwasiaeth modern na masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi nac yn unrhyw ran o'n busnes.

Yng ngoleuni'r rhwymedigaeth i adrodd ar fesurau i sicrhau bod pob rhan o'n busnes a'n cadwyni cyflenwi'n rhydd o gaethwasiaeth, byddwn yn adolygu ein polisïau a'n gweithdrefnau sy'n ymwneud â'r gweithle er mwyn asesu pa mor effeithlon y maent o ran canfod a mynd i'r afael â chaethwasiaeth modern. Mae polisi Llywodraeth Cymru ynglŷn â chadwyni cyflenwi moesegol hefyd yn cael eu hystyried gan y Brifysgol.

Bydd ein polisïau a'n gweithdrefnau cysylltiedig â'r gweithle yn dangos ein hymrwymiad i weithredu'n foesebol a chyda gonestrwydd ym mhob un o'n cysylltiadau busnes ac i weithredu a gorfodi systemau a rheolaethau effeithlon i sicrhau na cheir caethwasiaeth na masnachu pobl yn unrhyw ran o'n cadwyni cyflenwi.

PROSESAU DIWYDRWYDD DYLADWY A'U HEFFEITHIOLRWYDD

Yn ystod 2017-18, gweithredwyd cynlluniau i adnabod a lliniaru a sefydlu systemau a fydd yn:

- Adnabod ac asesu meysydd lle mae risg posibl yn ein cadwyni cyflenwi.
- Lleihau'r perygl bod caethwasiaeth a masnachu mewn pobl yn digwydd yn ein cadwyni cyflenwi.
- Cadw golwg ar feysydd lle mae risg posibl yn ein cadwyni cyflenwi.
- Diogelu unigolion sy'n chwythu'r chwiban.

Mae'r Brifysgol wedi nodi'r prif categorïau risg ym meysydd ein gwariant ac wedi rhoi prosesau newydd yn eu lle i sicrhau y bydd yr holl weithredu newydd yng nghyswllt caffael yn mynnu bod darpar gyflenwyr yn cadarnhau eu bod yn gweithredu'n unol â gofynion Deddf Caethwasiaeth Modern (2015).

Yn ystod blwyddyn ariannol 2017-18, cymerodd y Brifysgol gamau i weithredu'r cyflog byw gwirfoddol yn llwyr a chael ei hachredu'n gyflogwr Cyflog Byw.

HYFFORDDIANT

Er mwyn sicrhau dealltwriaeth drwyadl o beryglon caethwasiaeth modern a masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi a'n sefydliad, bwriadwn gynyddu ymwybyddiaeth ymhlith ein staff ynglŷn ag achosion o gaethwasiaeth modern a masnachu pobl a darparu hyfforddiant addas. Mae staff sy'n gweithio ym maes caffael yn gweithio tuag at gwblhau hyfforddiant ar-lein y Sefydliad Siartredig Pwrcasu a Chyflenwi, sef 'Ethical Procurement and Supply', neu hyfforddiant cyfatebol.

Yn ystod 2018, bwriadwn ddatblygu hyfforddiant ynghylch ymwybyddiaeth am Gaethwasiaeth Modern i staff yn y categorïau gwariant uchel ei risg.

COD YMARFER: CYFLOGAETH FOESEBOL MEWN CADWYNI CYFLENWI

Yn 2017, lansiodd Llywodraeth Cymru God Ymarfer ynghylch Cyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi, i sicrhau bod holl sefydliadau'r sector cyhoeddus yn cymryd camau i ddileu arferion cyflogaeth anghyfreithlon ac anfoesebol ac i sicrhau bod gweithwyr ymhob rhan o'r gadwyn cyflenwi'n cael eu trin yn deg. Mae'r Brifysgol wedi llofnodi'r Cod Ymarfer hwn, gyda'r bwriad o gydymffurfio â 12 ymrwymiad a gynlluniwyd i ddileu caethwasiaeth modern a chefnogi arferion gwaith moesebol.

Mae cynllun gweithredu'n cael ei ddatblygu i roi sylw i'r 12 ymrwymiad sydd yn y Cod Ymarfer.

EIN NODAU AR GYFER 2018/19

Mae'r Brifysgol wedi ymrwmo i ddeall ei chadwyni cyflenwi'n well ac i weithio tuag at gynyddu tryloywder a chymryd mwy o gyfrifoldeb tuag at y bobl sy'n gweithio o fewn y cadwyni hynny. I gyrraedd y nod hwnnw, byddwn:

- Yn sicrhau bod prosesau diwydrwydd dyladwy ac asesiadau risg effeithiol yn cael eu hymgorffori'n llwyr yn ein dulliau caffael
- Datblygu Cynllun Gweithredu i roi sylw i'r 12 ymrwymiad sydd yn y Cod Ymarfer ynglŷn â Chyflogaeth Foesebol mewn Cadwyni Cyflenwi.

- Datblygu a darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth ynglŷn â chaethwasiaeth modern i staff sy'n ymwneud â chaffael a staff sy'n rheoli gwariant yn y categorïau uchel ei risg
- Yn gweithio ar y cyd ag eraill i gynyddu a gwella'n dealltwriaeth o'n cadwyni cyflenwi a gweithio tuag at gynyddu tryloywder a chymryd mwy o gyfrifoldeb tuag at y bobl sy'n gweithio o fewn y cadwyni hynny.

CADEIRYDD Y CYNGOR

PRIFYSGOL ABERYSTWYTH

Dyddiad: 26 Tachwedd 2018